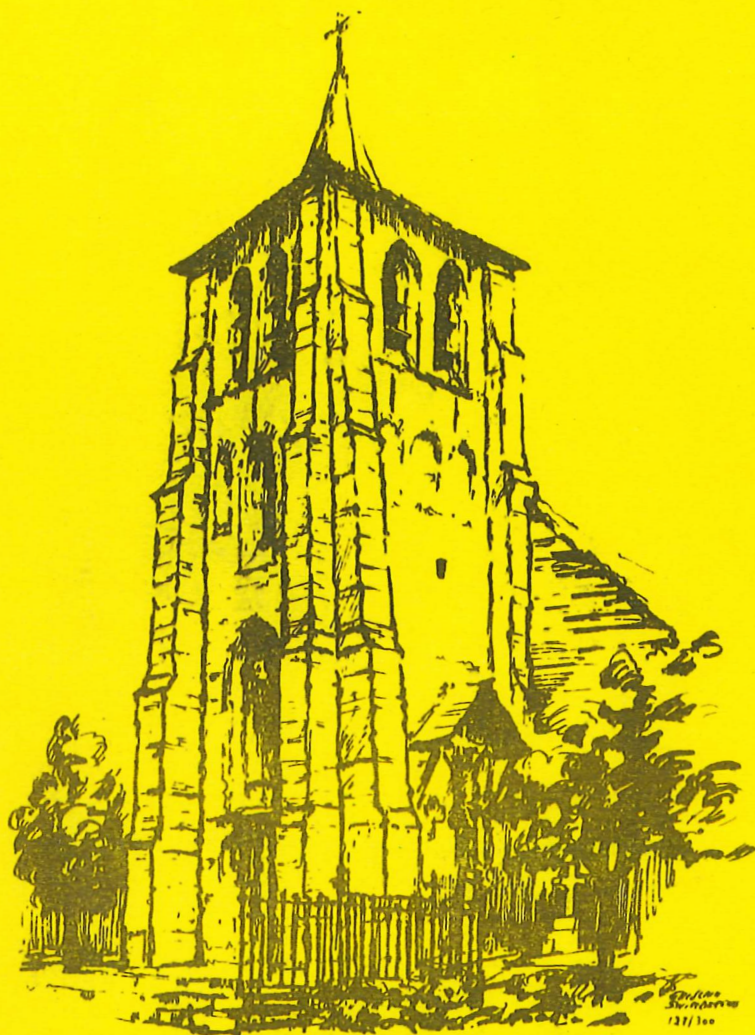

ZILLEGHEM

Verantw. Uitgever: B. Denys, Klapprozenlaan 13, 8200 Loppem-Zedelgem

JUNI 1995 - 16de JAARGANG Nr 2
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

		pag.
Denys Bertrand	<i>De meidagen van 1940 te Loppem</i>	47
Kyndt Eddy	<i>Eenighe gewooneijke en buytengewooneijke voorvallen in Zedelgem</i>	83

JUNI 1995 - 16de JAARGANG Nr 2

REDACTIE EN BEHEER

Bertrand Denys
Patrick Arnou
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Michel Demeyer

Klaprozenlaan 13, Loppem
B.J. Lievensstraat 12, Zedelgem
Patrijzenhoek 9, Zedelgem
Groenestraat 29, Zedelgem
Aartrijkestraat 18, Aartrijke
Aartrijkestraat 18, Aartrijke

Lidmaatschap: 250 F

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem" of uit-
treksels daarvan, mogen niet gebruikt noch
aangehaald worden zonder te verwijzen
naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de
inhoud van zijn artikels.

Verantw. Uitgever: Bertrand Denys, Klaprozenlaan 13, 8210 LOPPEM

DE MEIDAGEN VAN 1940 TE LOPPEM

Bertrand DENYS

De beschrijving van het wedervaren van de Loppemse bevolking in de meidagen van 1940 zal bij sommigen misschien nog wrange herinneringen opwekken of wrede taferelen voor de ogen roepen. Vijfenvijftig jaar na de feiten nodigen talrijke geschreven en mondelinge getuigenissen ons echter uit om aan dit oorlogsdrama hier extra aandacht te schenken. Toch besef ik dat het als geboren Veldegemnaar en behorende tot een naoorlogse generatie niet eenvoudig is een wedersamenstelling van de feiten te houden en des te moeilijker de sfeer van die tijd weer op te roepen.

Het voorspel van de 2de wereldoorlog: de drôle de guerre. De mobilisatie⁽¹⁾.

Het Belgische leger had al sinds de Duitse aanval op het Tsjechische Sudetenland, in september 1938, zijn mobilisering op gang gebracht. Op 27 september 1938 werd het "op versterkte vredesvoet" gebracht: 5 tot 8 militieklassen werden opgeroepen. Maar de 1ste oktober, 2 dagen na de conferentie van München, werden de opgeroepen terug naar huis gestuurd. Door deze mobilisatie werden de gemeenteraadsverkiezingen van 9 oktober '38 verdaagd naar 16 oktober. Henri Blomme won deze verkiezingen te Loppem en werd burgemeester, in opvolging van Camiel Barbier. De bouw van een nieuw gemeentehuis nam de aandacht van het gemeentebestuur grotendeels in beslag.

Duitse troepen vielen op 1 september 1939 Polen binnen. Twee dagen later verklaarden Frankrijk en Groot-Brittannië, als garanten van Polen, de oorlog aan Nazi-Duitsland. Toch ondernamen ze weinig of niets, vreemde voor een heruitgave van 1914-'18. Britse troepen ontscheepten in Frankrijk, maar buiten een schermutseling in het Saarland werd er geen schot gelost.

Op 26 augustus 1939 startte fase A van de mobilisatie (1ste-6de Infanteriedivisie, 1ste divisie Ardeense Jagers, het Cavaleriecorps en de Grenswielrijders, vliegwezen, luchtdoelartillerie en vestingtroepen) en 40 Loppemnaren werden opgeroepen. Fases B (28 aug.) en C (1 sept.) hadden geen invloed op het Loppemse militaire potentieel, maar in fase D (11 sept. '39 tot 13 jan. '40) werd in versneld tempo een beroep gedaan op de reservisten van de tweede reserve. Op 1 oktober verlieten 43 opgeroepen Loppemnaren hun dorp, op 4 oktober nog eens 10 en op 11 oktober de laatste vier. Daarmee telde de gemeente 97 gemobiliseerden⁽²⁾.

De algemene mobilisatie, de ultieme fase E, had plaats op 10 mei 1940. Koning Leopold had op 3 september '39 het bevel van de troepen op zich genomen en vestigde zijn Groot Hoofdkwartier in het fort van Breendonck.

De katholiek-liberale regering o.l.v. Hubert Pierlot werd verruimd met de socialisten en ze mocht regeren met besluitwetten indien nodig. Vooral aan de Duitse grens werden onze eenheden geïnstalleerd, maar ook de Franse zijde werd niet verwaarloosd. België was immers neutraal!

Vanaf 16 september werd de KW-linie (± 80 km), een soort tweede weerstandsstelling met tankversperringen, versneld uitgevoerd.

Tussen 1 september '39 en 10 mei '40 voerde de Luftwaffe meer dan 500 verkenningsvluchten boven België uit.

Vanaf 9 oktober '39 werden door de Belgische militaire attaché Georges Goethals en ambassadeur burggraaf Jacques Davignon (informant was de Nederlandse militaire attaché Sors) ettelijke signalen van een nakende Duitse inval in België, doorgeseind.

Het gemobiliseerde leger, om de haverklap gealarmeerd, begon te wennen aan het lange wachten op de vijand: karweien, wacht, graven en oefeningen stonden dagelijks op het programma. Zo was er op 10-11 november '39 groot alarm, dat nog maar eens afgeblazen werd op 15 november. Dat werkte uiteraard negatief op de moraal van de troepen.

Bij marsen bleek het schoeisel van de soldaten niet al te best, maar het eten voldeed ruimschoots. Een onderkomen vonden de gemobiliseerden in bioscopen, parochiezalen en scholen.

Ravitaillering van de troepen en stalling en voeding van de talrijke paarden die nog door het leger werden ingezet, leverden soms nogal wat moeilijkheden op. Onvoldoende vorming en ervaring van het reservekader (regionaal gerecruteerd) zorgden voor veel spanningen in de eenheden.

Zo ook te Loppem waar "opgeroepen infanterie-soldaten zich lagen te vervelen in de oude gemeenteschool en van weinig tucht getuigden"⁽³⁾.

Vooraf het regime van de verloven, de vele straffen en de financiële toestand van de gezinnen waren zo vele bronnen van ergernis. Met lede ogen zagen sommigen bepaalde beroepskategorieën de toestemming krijgen weer naar huis te gaan.

In oktober '39 kregen de mijnwerkers verlof. Ook de vaders van 3 kinderen, de artsen, de leraren en ambtenaren (ca. 50.000 man) werden naar huis gestuurd. Zonen van landbouwers werden natuurlijk ook nodig thuis geacht en opgeëiste paarden stuurde men ook

wel eens huiswaarts. Dat leidde tot ontmoediging, soms najver... want de vrijgestelden verdienden een normaal loon, terwijl de soldaten het met 30 centiem per dag (na enige tijd 1 fr) moesten stellen. De vergoeding die de echtgenote thuis ontving, bedroeg 3 fr en voor elk minderjarig kind 3,5 fr extra^(1b). Voor de periode 26-08-'39 t.e.m. 08-09-'39 werd in Loppem aan echtgenoten van soldaten 36.779 fr uitbetaald (voor de periode 9 okt. '39 tot 31 dec. '39: 104.793 fr⁽⁴⁾).

België waakte streng over zijn neutraliteit. Toen op 22 november '39 in Torhout een Duits gevechtsvliegtuig neerstortte en de piloot zich kon redden, werden de drie verongelukte mede-inzittenden met militaire eer begraven^(1b).

Toen op 10 januari 1940 echter een Duits verkenningsvliegtuig in Maasmechelen een noodlanding moest maken, werden documenten bemachtigd waaruit bleek dat Hitlers geplande aanval op West-Europa heel nabij was. De vredesillusie werd daardoor de kop ingedrukt.

Bij de Duitse aanval op Denemarken en Noorwegen (13 april 1940) hield iedereen de adem in. West-Europa kon nu niet lang meer ontsnappen aan Hitlers oorlogsmachine.

Geruchten over Duitse spionnen (cfr. de Pacha-reclameborden waarachter geheime meldingen te vinden zouden zijn) en val schermspringers wakkerden de angstpsychose aan.

Op 23 april '40 mocht bij KB geen vlees meer verkocht of gegeten worden op maandag.

Na de mislukte conferentie van München (29 september 1938) kreeg de "Passieve Luchtbescherming" grote belangstelling van de bevolking. Voorlichting d.m.v. films, verduisteringsoefeningen,

inrichten van schuilkelders, verkoop van gasmaskers behoorden tot de activiteiten van de vereniging. De Loppemse afdeling stond o.l.v. baron Karl van Caloen en de dokters Camiel Vande Voorde (Zedelgem), Edward De Ketelaere (Assebroek) en J. Maes (Oostkamp) waren verantwoordelijk voor de geneeskundige bijstand.

Kroniek van de mobilisatietijd te Loppem⁽⁵⁾.

- 07-09-1939 De gemeente Loppem ontvangt benzinebons. De benzine wordt gerantsoeneerd.
- 10-09-1939 - Schepen Marcel Barbier wordt gemobiliseerd, maar het gemeentebestuur vraagt uitstel omdat veldwachter Prosper Casert herstellende is van een operatie.
- Het opgeëiste (en enige) paard van het Sint-Jozefsgesticht (bejaardentehuis) wordt door het gemeentebestuur teruggevraagd.
- 12-09-1939 Het gemeentebestuur bestelt gasmaskers en veiligheidslantaarnen.
- 15-09-1939 De gemeentelijke overheid moet opgave doen van de vreemdelingen op haar grondgebied⁽⁶⁾.
- 05-10-1939 De gemeente Loppem vraagt rantsoeneringskaarten aan.
- 10-10-1939 Walter Lambert (Oostkamp) levert de meubelen voor het gloednieuwe gemeentehuis.
- 11-10-1939 Er wordt uitstel van mobilisatie gevraagd voor gemeentesecretaris Robert Taveirne, daar hij de enige gemeentebediende is.
- 20-10-1939 De gemeentesecretaris betreft zijn bureau in het nieuwe gemeentehuis.
- 15-11-1939 2000 "aarde-zakken" worden besteld.
- 16-11-1939 Raoul De Knock en Valère Van Waesberghe worden

- aangesteld als contactpersonen met de Oostkampse brandweer.
- 25-11-1939 Het gemeentebestuur van Loppem meldt de hogere overheid dat er op zijn grondgebied geen fabrieken of magazijnen van dekens gevestigd zijn.
- 29-11-1939 Aan de "Openbare Veiligheid" wordt gevraagd of een Duitse postulante in de priorij van Bethanië een identiteitskaart met een maximale geldigheid van 2 jaar mag ontvangen.
- 07-12-1939 Er wordt militair verlof gevraagd voor snoeier Henri Verplancke, daar de bomen langs de Torhoutsesteenweg dringend gesnoeid moeten worden.
- 20-12-1939 Het gemeentebestuur meldt aan de Provinciale Rantsoeneringsadministratie de namen van de 3 Loppemse slachters-beenhouwers: André De Schacht, Maurice De Vooght en Sylvère Ketels.
- 21-12-1939 De gemeentesecretaris meldt dat Henri Strubbe zich op 24 aug. '39 al aanbood als lid van de "Territoriale Burgerlijke Wacht". Hij had daarvoor een advertentie in een krant bij zich. De T.B.W. is hier echter nog niet opgericht.
- 11-01-1940 De gemeente ontvangt 2.500 rantsoeneringskaarten.
- 31-01-1940 - Opeisingen door Luit. Brackeniens van 10.000 kg. haver (tegen 110 fr / 100 kg) en 6.600 kg stro (41 fr / 100 kg) voor het Belgische leger. Alles wordt met de trein opgehaald.
- Raadslid Jules De Ketelaere (overleden 07-12-1939) wordt in de gemeenteraad opgevolgd door Achiël Stubbe (na weigering van Albert Reynaert) en in de kerkfabriek door baron Karl van Caloen.
- 30-03-1940 Laatste gemeenteraadszitting vòòr de vijandelijkheden. De raad vergaderde opnieuw op 14 juni '40.
- 31-03-1940 De Ronde van Vlaanderen rijdt door Loppem.

- maart 1940 Melding van de naam van de Loppemse melkophaler en zijn leveranciers aan het Provinciaal Rantsoeneringscomité⁽⁷⁾.
- 03-04-1940 Willem Mille vraagt toestemming aan het gemeentebestuur voor het inrichten van een wielervedstrijd op Heidelberg, wat wegens oorlogsdreiging geweigerd wordt.
- 21-04-1940 2.175 zegelbladen voor ravitaillering zijn onder de bevolking verdeeld.
- 05-05-1940 Foto's van de Belgische prinsjes en vaandeltjes mogen verkocht worden t.v.v. het werk van het Verbond van Oorlogsmoeders en Weduwen van België.

Conclusie: Door de lange mobilisatietijd kon het land zich grondig voorbereiden op de oorlog. Belangrijke schakels in die voorbereiding vormden de gemeentebesturen en het nieuwe Ministerie van Ravitaillering dat opgericht werd bij de uitbreiding van de regering op 3 september '39. De bevolking werd vergoed voor opeisingen en inkwartieringen via de gemeentelijke administratie. De correspondentietaal van het leger was nog hoofdzakelijk het Frans.

Opeisingen en inkwartieringen van het Belgische leger bij de Loppemse bevolking (particulieren, boeren en winkeliers).

Inkwartieringen⁽⁸⁾.

28 augustus 1939

Soldaten van het 4de Linie (uit Brugge) waren ingekwartierd bij René Vermeersch (2 man), Léon Mahieu (2), Willem Mille (2),

Honoré Vande Kerckhove (2), Robyns de Schneidauer (3), Wwe Charles Vercruysse (2), Richard Doom (2) en Richard Rosseel (2), die allen op de wijk Heidelberg woonden.

28 februari 1940 t.e.m. 1 maart 1940

Volgende inwoners van Loppem gaven onderdak aan gemobiliseerde Belgische soldaten op 28 februari 1940:

François Redée	9 man	2 dagen
Sebastiaan Strubbe	20 man	2 dagen
Gezusters Van Vlaenderen	1 man	2 dagen
Gezusters Strubbe	2 man	2 dagen
Raymond Dekesel	18 man	2 dagen
André Deschacht	3 man	2 dagen
Henri Osselaere	2 man	2 dagen
Charles Redee	56 man	2 dagen
Lippens - Oud Gemeentehuis	14 man	2 dagen
Valère Van Waesberghe	36 man	2 dagen
Henri Strubbe	14 man	2 dagen
Honoré Provoost	2 man	2 dagen
August Buffel	4 man	2 dagen
Pastoor Cornette	4 man	1 dag
Winkel "In de witte Vos"	2 man	1 dag
Café "In de Casino"	6 man	1 dag

14 januari 1940 t.e.m. 31 maart 1940.

Gedurende deze periode verhuurde Léon Mahieu gemeubelde kamers aan de "Militaire Luchtvaartinrichting".

Opeisingen⁽⁸⁾.

Op 27 september 1938 werden motorfietsen opgeëist bij André Ketels, Marcel Barbier, Cam. Devriendt, Cam. Vercruysse, Edward Van Ryckeghem en Henri Vande Kerckhove. Bénédict Lefevere

moest zijn vrachtauto gedurende 6 en een halve dag in bruikleen afstaan.

Pieter Logghe leverde aan het leger 500 kg stro op 28 september, terwijl het paard van André Tant (3 dagen) en de vrachtwagen van Prudent Constant (4 dagen) opgeëist werden op 29 september 1938. Bij Henri Serruys werd een gareel van 800 fr meegenomen.

De 30ste september leverde Camiel Vercruysse 210 liter benzine en Bénédict Lefevere wortelen, uien, tomaten, kolen...

Bij Wwe Aug. Demeyer kwam het leger op 2 oktober 1938 250 kg stro ophalen en bij Pieter Farasyn 50 kg kolen.

Eén jaar later (20 september 1939) diende Richard Rosseel zijn paard af te staan voor het vervoer. De Wwe Vanden Abeele en August Godderis leenden hun paard op 27 oktober, terwijl Pieter Farasyn het zijne afstond op 28 januari 1940.

Een lijst met bezitters van een vracht- en personenauto werd permanent bijgehouden. Op deze inventaris stonden in april-mei 1940 volgende Loppemnaren geboekt. Zij moesten hun auto constant ter beschikking houden.

Vrachtwagens:

Léon Feys (Citroën), Jos van Outryve d'Ydewalle (Opel), firma Byttebier (2 Opels), Tobias Heindryckx (FN), André Ketels (Sarolea), Cyriel Vande Kerckhove (FN), André Cockelaere (FN), Joris Tanghe (FN), Cyriel Naessens (Sarolea), Kamiel Van Ryckeghem (Sarolea), Willem Mille (Alsiion), Kamiel Vercruysse (3 FN's), Emiel Gevaert (FN), Henri Vande Kerckhove (Sarolea), Robert Vande Voorde (FN) en Prudent Constant (Chevrolet met aanhangwagen).

Personenauto's:

Gezusters Strubbe (Opel), Joseph van Outryve d'Ydewalle (Renault), André Verhaeghe (Ford), Théopliel Pollefliet (Opel Cadet-

te), Honoré Vande Kerckhove (Citroën), Maurits Strubbe (Chrysler), Oscar Brion (Opel), Gebrs. Byttebier (Ford), Jan van Caloen (Opel Cadette), Wwe Cam. Barbier (Buick), Marcel Barbier (Chevrolet / Opel), Georges Coppieters (Chevrolet), Léon Mahieu (Studebaker), G. de Kerckhove d'Ousselghem (Chevrolet), Henri Blomme (Opel), Karl van Caloen (Imperial), Prudent Constant (Chevrolet), Firmin Verbruggen (FN), Henri Blomme (Oldsmobile), Joseph Martens (Chevrolet) en Em. van Outryve d'Ydewalle (Studebaker).

Conclusie:

Merkwaardig is de vlotheid en inschikkelijkheid waarmee de bevolking aan de opeisingen voldeed. Alle inkwartieringen en opeisingen werden door de gemeentesecretaris stipt en correct bijgehouden en vergoed. De boekhouding, bewaard in het gemeentelijk archief, is daar een duidelijk bewijs van. De overheid had haar lessen getrokken uit de ervaringen van de eerste wereldoorlog.

Opvallend in de relaties van het gemeentebestuur van Loppem met het Belgisch leger is het gebruik van het Frans. Van vervlaamsing van het legerkader was nog helemaal geen sprake!

De oorlogsbelevissen te Loppem tegen de achtergrond van de achttiendaagse veldtocht (10-28 mei 1940).

Mei 1940 had zich op weergebied als heel beloftevol geopenbaard. Op maandag 6 mei trok in Brugge de H. Bloedprocessie nog uit. Op die topdag genoot men van een prachtweertje. Het 4de Linie dat ooit nog in augustus 1939 ingekwartierd lag te Loppem, kon niet mee opstappen in de stoet, wegens oorlogsdreiging. Op de meifoor was het vooral circus De Jonghe dat het meest volk lokte. Er was sfeer en de kermisgangers vergaten even de dreigende oorlog. ^(1b en 1c)

Op donderdag 9 mei meldde het hoofdkwartier van het 3de Ar-

deense Jagers dat er in de grenssector Losheim vreemd gedrag van het Duitse leger merkbaar was^(1b en 1c). Ook vanuit Berlijn waarschuwde kolonel Goethals⁽⁹⁾. Vòòr middernacht nog werden alle militaire verloven ingetrokken en alle troepen dienden gevechtingsstellingen in te nemen.

Vrijdag 10 mei 1940.

Omstreeks halfvijf in de ochtend werden Duitse zweefvliegtuigen boven het fort van Eben-Emael gesignaleerd. Pas om 7 uur meldde zender-Brussel dat Duitse troepen ons land waren binnengevallen. Hiermee werd de algemene mobilisatie ingezet (fase E), wat het legerpotentieel op meer dan 600.000 man moest brengen.

In zijn oorlogsdagboek noteert Theo Hosten (Brugge) op 10 mei: "Heel vroeg in de morgen, het was omstreeks half vijf, werd ik wakker door het zwaar geronk van vliegtuigen. Enkele tijd later trad het luchtafweergeschut in werking. Nu begonnen ook de sirenes alarm te blazen."^(1e)

Om 4.35 u trokken 90 Duitse divisies, waaronder 10 gepantserde, de grenzen van Nederland, België en Luxemburg over⁽¹⁰⁾. Vooral de Stuka's zaaiden terreur en angst. Vluchtelingen uit Luik werden al in onze streek opgemerkt.

Verdachte personen werden door de Belgische Staatsveiligheid aangehouden en opgesloten (o.a. Joris Van Severen)⁽¹¹⁾.

In alle dorpen en steden werden de laatste mobilisatiebevelen uitgevoerd en gingen de scholen voorlopig dicht.

Zaterdag 11 mei.

De 11de mei al werd de Brugse meifoor opgedoekt. Heel wat Loppennaren gingen 2 dagen werken aan de snelweg Oostende-Brussel, die toen nog ver van afgewerkt was. Rantsoenering van bepaalde levensmiddelen en onderhoudsprodukten werd ingevoerd (o.a. brood en meel, zout, suiker, aardappelen, zeep, tafelolie...).

Omstreeks 13.00 u namen de Duitsers het eens zo sterk gewaande

fort van Eben-Emael in.

Zondag 12 mei, Pinksteren.

De schrik voor spionnen zat er bij de overheid en bevolking in. Pacha-reclameborden zouden geheime berichten op de rugzijde hebben en dienden dus alle verwijderd.

Bénédict Lefever, fruit- en groenteboer te Loppem, moest nog maar eens zijn Chevrolet verhuren aan het 64ste Infanterie.

Maandag 13 mei.

Die dag vaardigde gen.-majoor Glorie, militair gouverneur van West-Vlaanderen, een besluit uit, waardoor het voortaan verboden was zich tussen 22.00 u en 5.00 u op de openbare weg te begeven zonder toestemming van de burgemeester.

In Brugge werd een "onthaalcomité" opgericht om de massa's vluchtelingen (ook veel Nederlandse) hulp te bieden.

Dinsdag 14 mei

In de oude gemeenteschool van Loppem hield de elektriciteitsmaatschappij een kookdemonstratie met elektrische toestellen.⁽¹²⁾

Woensdag 15 mei

Duitse para's werden door paniekerige mensen gesignaleerd in Assebroek, St.-Andries, Koolkerke, Dudzele, Westkapelle en Beer-nem^(1b). De pantsers van Guderian veranderden in de streek van Monthermé-Sedan van richting en bereikten vòòr de nacht de Franse verdedigingsstellingen en doorbraken ze op verschillende plaatsen.

Het Loppemse gemeentebestuur diende aan de provinciale overheid een extra toelage van 5.000 fr te vragen voor de 400 vluchtelingen die zich in de gemeente bevonden⁽¹³⁾.

Donderdag 16 mei.

Vluchtelingen en Loppemnaren zagen die dag de 507de compagnie van de Franse artillerie voorbijtrekken. Ze waren op de terugtocht van Zeeland-Walcheren. Met lansen of staven prikten ze wegwijzers en reclameborden van de muren⁽¹⁴⁾.

Bij Conrad Ketels eisten ze vlees en smout op, bij de Wwe Victor Puype aardappelen, bij Raoul De Knock 12 broden. Marcel Viaene moest 20 l bier leveren en Karl van Caloen diende zijn Cadillac in bruikleen af te staan. Op de hoeve Vanden Abeele eisten ze 650 kg stro en bij Edward Van Ryckeghem 300 kg. René Misseeuw leende zijn Chevrolet en 20 l benzine.

Vrijdag 17 mei.

Alle wegen werden voor het burgerverkeer gesloten. Volgens Theo Hosten mochten de burgers geen ooggetuigen zijn van de verhaaste terugtocht van de Fransen⁽¹⁵⁾. Die 17de mei waren de Duitsers al in Brussel. Het Groot Hoofdkwartier van het Belgische leger verhuisde naar Sint-Denijs-Westrem bij Gent.

Zaterdag 18 mei.

Op 18 mei vestigde de koning zich in het Brugse: het opperbevel van het leger in het kasteel Koudekeuken en de mess in het kasteel Steentien te Sint-Andries, terwijl de vorst zelf vanaf 18-19 mei in het Wit Huis van baron Karl van Caloen (Rijselsestraat) te Loppem overnachtte.

Diezelfde dag al moesten de Wwe Hector Timmerman en smid Médard De Pauw resp. 140 kg stro, 35 kg hooi en 3 stallantaarns en 20 grote krammen aan het "opperbevel van het leger" leveren. Te Loppem verbleven soldaten van het 3de Lanciers en het 1ste en 2de Jagers te Paard.

Getuigenissen over het verblijf van koning Leopold III in het Wit Huis te Loppem (18-24 mei 1940).

1. *Charles d'Ydewalle* in "La cour et la ville, 1934-1940" (Les Editions libres, Bruxelles, s.d.)

Charles d'Ydewalle was een broer van de kasteelvrouw van het Wit Huis, M.J. van Outryve d'Ydewalle en dus een schoonbroer van baron Karl van Caloen.

"De 18de mei vond mijn zuster die met onze neef en vriend Karl van Caloen getrouwd was en in Loppem woonde, aan haar deur twee officieren uit het gevolg van prins Karel, graaf van Vlaanderen.

Een ogenblik later kwam een andere officier mijn schoonbroer opzoeken en vertrouwde hem toe dat de koning bij hem verlangde te logeren.

Niemand wist in Loppem op welke dagen Leopold aanwezig was, uitgenomen zijn gastheren en hun dienstponeel. Mijn zuster liet hem boven ontbijten en serveerde de eerste aardbeien van het seizoen. De tuin en het huis stonden vol bloemen... Met de ogen dicht hoor ik nog die ochtendgeluiden van mei in de zon: geblaf van honden, hanegekraai, gebeurel van koeien uit de naburige hoeve, geratel van karrewielen..." (vrij vertaald door B.D.)

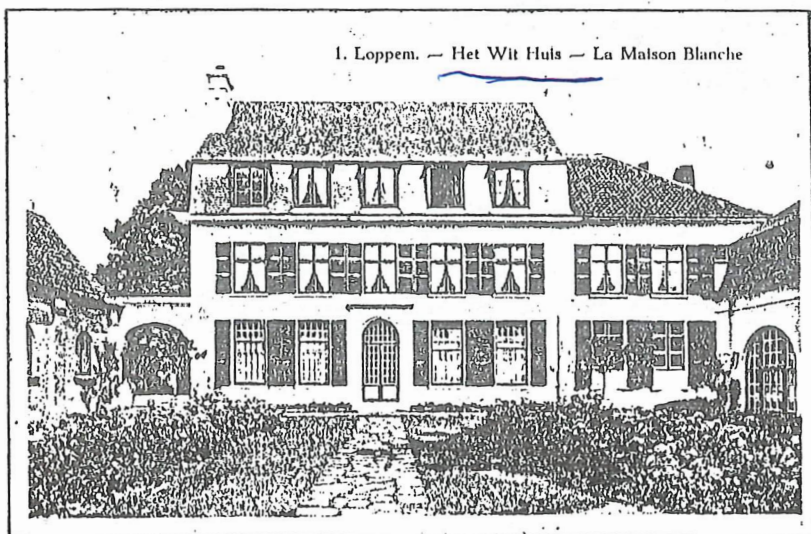
Noot: Al mijn Loppemse informanten getuigden dat men in de buurt van het Wit Huis helemaal niet op de hoogte was van het nachtelijk verblijf van de koning. Een paar uitzonderingen niet te na gesproken. Mijn schoonmoeder die toen op het kasteel werkte, ontving de foto die hierbij gepubliceerd wordt, van Laura De Cock die ze schoot.

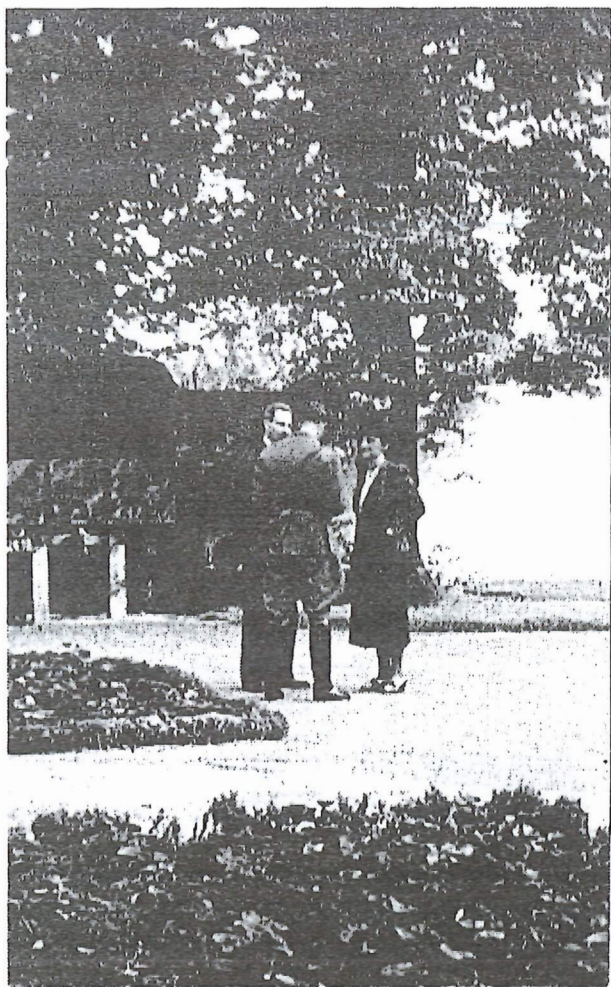
2. *Pierre d'Ydewalle* (ere-gouverneur van West-Vlaanderen; in 1940 kabinetschef van premier Pierlot en broer van Charles d'Ydewalle, dus eveneens schoonbroer van baron Karl van Caloen) in "De Memoires", Lannoo, Tielt,

1994, p. 285:

"De heer Pierlot belastte mij ermee hem naar het nieuwe GHK te gidsen. Ik werd verondersteld de streek te kennen. Hij verduidelijkte: 'Naar het kasteel van Loppem', die tempel van de neogotische kunst die in november 1918 het toneel van historische gebeurtenissen was geweest. Natuurlijk kende ik die plaats. Ik lees in mijn dagboek: 'Er is een stralende zon als we onder de gotische poort naar het kasteel doorrijden. We moesten twee of drie keer halt houden aan een versperring van de rijkswacht. De stijl van de woning verbaast de ministers.' Maar ik was door die stijl niet méér verbaasd dan een Gentenaar verbaasd is dat hij tussen gemeenten met evangelische namen als Nazareth en Lochristi woont. Wat me daarentegen wel verbaasde, was dat geen enkele gewapende wacht de toegang tot het kasteel bewaakte. Ik was nog méér verbaasd over het feit dat we daar door mijn oudste zus en haar echtgenoot werden verwelkomd. Ze vertelden me dat de koning bij hen, aan de Rijselfestraat, zijn intrek had genomen.

Koning Leopold in gesprek met de bewoners van het Wit Huis, baron Karl van Caloen - M.J. d'Ydewalle.

*(foto genomen in de tuin van het Wit Huis,
door Laura De Cock die op het kasteel werkte)*

En zo was ik weer op stap als gewetensvolle gids van vier ministers en hun gevolg. In de Rijselsestraat, in het hartje van Loppem, vond in noch het GHK, noch schildwachten, noch de papierwinkel die een verzameling hooggegradeerde militairen gewoonlijk met zich meezeult. Ik wendde me tot een rijkswachtmajoor die vermoedelijk moest instaan voor de veiligheid van de gemeente. Hij vertrouwde me welwillend toe dat de koning op het kasteel van de Koudekeuken 'in Sint-Denijs-bij-Brugge' verbleef. Als inlander weet ik maar al te best dat er in de omgeving van Brugge evenmin een 'Sint-Denijs' te vinden is als er in de streek van Gent een Sint-Andries bestaat. 'Errare humanum est'."

3. *Gerard Bossu* in "Goedendag uit St.-Andries" (uitg. Graf. Bedrijf Schoonbaert, Sint-Andries, 1983.)

"De Koning had zijn verblijf op het Wit Kasteel te Loppem bij baron Karl van Caloen. Deze doening is gelegen op enkele passen van het gekend "kasteel van Loppem", waar Koning Albert van 24 October tot 21 November 1918 verbleef, alvorens zijn zegerijke intocht te Brussel te doen."

Zondag 19 mei

Tijdens de nacht van 18 op 19 mei staken de Duitsers via de voetgangerstunnel de Schelde over te Antwerpen. Met 84 hogere officieren en personeel hield de koning nu zijn hoofdkwartier in het kasteel Koudekeuken te Sint-Andries, terwijl de ministeries overgebracht werden naar Sainte-Adresse (Normandië) zoals in de 1ste wereldoorlog. Zijn nachtrust, beraad met zijn medewerkers en zijn maaltijden had de koning op drie verschillende plaatsen om de Duitsers te misleiden.

Vanaf 19 mei dienden Loppemnaren volop te leveren aan het "opperbevel van het leger". Leon Provoost, de Wwe Hector Timmerman, Achiël van Vlaenderen en Cyriel Vande Kerckhove leverden elk 150 kg haver. Karl van Caloen bezorgde 200 l benzine, Valère Van Waesberghe 3 ijzeren krammen en 8 hoefijzer, de Wwe Tim-

merman 70 kg hooi en Oscar Vandewalle 300 kg stro aan het escorte van de koning⁽¹⁶⁾.

Tussen 19 en 23 mei vonden er 682 Belgische soldaten onderdak te Loppem. O.a. in de patronage, het bejaardentehuis, bij Hector Strubbe, in de Sint-Jozefsschool, de gemeenteschool, het Klokhof (Rolleweg), bij Petrus De Splentere, in een huis aan de Kapellestraat, de school van de broeders, op de hoeve Vanden Abeele (Rijsselsestraat), bij Maurice Lippens, de Wwe Victor Puype, bij O. en H. De Cock en bij Valère Van Waesberghe zaten soldaten, onderofficieren en officieren van het 1 C.K.K. / G.K.K.

Maandag 20 mei.

De vluchtelingenstroom begon nu angstwekkende vormen aan te nemen (in De Panne alleen: 80.000)⁽¹⁷⁾ en de Fransen sloten voor twee dagen hun grenzen. De koning weigerde op voorstel van zijn ministers, zich met zijn leger terug te trekken naar Frankrijk.

De Duitsers bereikten voor het eerst een plaats aan de kust, bij de monding van de Somme. In België werd hard gevochten rond Kwa trecht en Zingem.

Henri Blomme, houthandelaar en burgemeester van Loppem, leverde die dag 3 m³ brandhout aan de 1ste verkeersregelingscommissie. In Bethanië verbleven dokters van het noodhospitaal van Zevenkerken, o.a. kap.-com. Héger, Schwarz en Toussaint, majoor Thonen, com. Rouffart en nog 19 officieren⁽¹⁸⁾.

Maandag 20 mei overleed op 74-jarige leeftijd Hortense Gezelle, dochter van Romain Gezelle en nicht van Guido Gezelle, in het gesticht van Loppem⁽¹⁹⁾.

Dinsdag 21 mei

Op dinsdag 21 mei kwamen de Duitsers over de Schelde in Petegem, waardoor Oudenaarde bedreigd werd. Ook Abbeville was gevallen. In Ieper overlegde geallieerd opperbevelhebber Weygand

met koning Leopold. De generaal drong erop aan dat het Belgische leger zich zou terugtrekken tot de IJzer, wat de koning als onaanvaardbaar beschouwde⁽²⁰⁾.

Die dag arriveerden de eerste Belgische parlementsleden in Limoges.

In Loppem ging de oorlogsdrukke verder. Om vier uur werden kostbare meubelen uit een kasteel (waarschijnlijk het groot kasteel of het Wit Huis) naar de kelder van de pastorie overgebracht⁽²¹⁾.

Henri Vande Kerckhove bezorgde 300 kg. stro aan de Cie. S. Ter. 2A, terwijl Médard De Pauw de paarden van de 1ste verkeersregulingscommissie besloeg en bouten en hoefijzers verkocht. Het paard was in 1940 nog een belangrijke schakel in de mobiliteit van het Belgische leger⁽²²⁾.

Woensdag 22 mei

Opnieuw trok ons leger zich enkele kilometers achteruit, tot achter de Leie, terwijl Duitse tanks oprukten naar Boulogne en Calais.

Het was zoals Brigitte Raskin onlangs schreef: "... het verhaal van de 18-daagse achterwaartse veldtocht van het Belgische leger is er een van inpakken en wegwezen"⁽²³⁾.

Het "opperbevel van het leger" eiste in Loppem haver op bij Hector Strubbe, Maurice Strubbe en August Godderis. Ook hooi diende er geleverd. Camiel Naeyaert verkocht die dag 2 fietsen met toebehoren voor 550 fr aan de verkeersregulingscommissie. Die woensdag werd de personenauto van Maurice Devooght (een FN van 1931) opgeëist.

Donderdag 23 mei

Gent werd bedreigd en koning Leopold verklaarde de hoofdstad van Oost-Vlaanderen tot open stad (evacuatie vòòr 6.00 u van 24 mei)⁽²⁴⁾

In Loppem werd de nicht van Guido Gezelle, Hortense (overleden

in het gesticht), begraven⁽²⁵⁾.

Vrijdag 24 mei

Rond de middag van 24 mei viel Eeklo en braken de Duitsers door rond Kortrijk. Hevige gevechten hadden plaats in Kuurne en Vinkt. Om 11.00 u in de ochtend begaf de koning zich naar Wijnendale waar zijn moeder en broer zich al bevonden. Vanaf de volgende nacht zou hij in het kasteel van Wijnendale, van de heer Matthieu, overnachten⁽²⁶⁾.

Om 7.15 u vielen buiten de Loppemse dorpskom enkele Duitse bommen en werd er flink geschoten. Tijdens de ochtendmis in de kerk, brak er paniek uit onder de aanwezigen. De kerkraden waren ingedeukt, gelukkig niet vernield. Het gedonder van de vliegtuigen en het geschut gingen nog een tijdje na de mis door⁽²⁷⁾.

Zaterdag 25 mei

Voor de koning en vier van zijn ministers (Pierlot, Spaak, Denis, Vanderpoorten) was 25 mei erg dramatisch. De regering, op zoek naar de koning, ontmoette hem tenslotte omstreeks 5.00 u in de ochtend op het Wijnendaalse kasteel⁽²⁸⁾.

Daar weigerde koning Leopold zijn volk en leger te verlaten en mee te trekken naar onbezet gebied met de Belgische regering. Vertrekken zou voor hem desertie betekend hebben⁽²⁹⁾. Hier liggen de kiemen van de latere koningskwestie.

Op de spoorlijn Roeselare-Ieper werd een ketting van 2.000 treinwagons als versperring opgesteld. In Poeke viel Arthur Vande Kerckhove als eerste van de twee Loppemse gesneuvelden van de tweede wereldoorlog.

Zondag 26 mei

Dit weekend was vooral met bloed besmeurd door het drama van Vinkt waarbij talrijke burgers laffelijk omgebracht werden⁽³⁰⁾. Duit-

se infanteriesoldaten die aan deze slag en slachting deelnamen, zullen enkele dagen later in Loppem aankomen⁽³¹⁾.

De 60ste Franse divisie werd vanuit Zeebrugge met Belgische legerauto's naar de Franse sector overgebracht⁽³²⁾.

Koning Leopold overwoog de ministers af te zetten⁽³³⁾.

Om 18.00 u werd het afleidingskanaal in de streek van Balgerhoeke door de Duitsers overschreden.

Maandag 27 mei

Het Duitse leger wou nu een beslissende slag leveren op het Belgische front. Op 27 mei werd in onze streek massaal gebombardeerd o.a. op Waardamme, Moerbrugge, Oostkamp, Beernem, Assebroek en het Visartpark in Brugge.

Er vormde zich in onze streek een stroom van vluchtelingen.

De laatste militaire reserves werden ingezet, maar de overmacht was te groot. Er ontstond nu een front van Zeebrugge, langs de afwateringskanalen, Zomergem, Nevele, Ingelmunster, Ieper.

Toeval of niet, maar ook Loppem werd die 27ste mei hard aangepakt door de Duitse Luftwaffe.

Het Duitse bombardement op Loppem (27 mei 1940)

Al in de vroege ochtend van 27 mei, omstreeks drie uur, werden talrijke Loppemnaren gewekt door het geronk van vliegtuigen. Geen enkele bom werd echter gedropt (zie dagboek van G. Burgers in bijlage in het volgende nummer van Zilleghem).

In het dorp deed het gerucht de ronde dat koning Leopold weer in het Wit Huis geslapen had (wat onjuist bleek te zijn; hij was in het kasteel van Wijnendale geweest!)

De sirene op het gemeentehuis werd ettelijke keren in werking gesteld, maar telkens als de vliegtuigen al voorbij waren. 's Middags brak een onweer los boven Brugge (zie oorlogsdagboek van Theo Hosten).

Na de middag verhevigde de invasie van Duitse vliegtuigen nog. In zijn dagboek meldt G. Burgers dat er kort na de middag al 156 bommenwerpers boven Loppem waren komen rondcirkelen. Omstreeks 13 uur kwamen terugtrekkende Belgische troepen door de gemeente. Een kolonne trok de Rijselsestraat in. Om halfdrie doken drie vliegtuigen uit de eskaders naar beneden en gooiden een resem bommen in en om de Rijselsestraat.

Voor het huis van Gustaaf De Crock (nu Rijselsestraat 7) stond een tankwagen van het Belgische leger, gevuld met benzine. Een brisantbom kwam naast deze wagen tot ontploffing, waardoor brandende benzine het huis De Crock in lichterlaaie zette. Heel het gezin was in het huis actief (tenzij vader Gustaaf, in de kelder aan het rusten en zoon Pierre die bij de burens was). Allen konden vluchten, alleen dochter Germaine was licht gewond. Zelfs vader Gustaaf kon nog ontsnappen uit de kelder. Sluipend kropen allen naar de 'onderstand', achteraan in de tuin, terwijl Duitse vliegtuigen de omgeving mitrailleerden.

Voor hun ogen zagen zij hun huis volledig uitbranden. Ook in

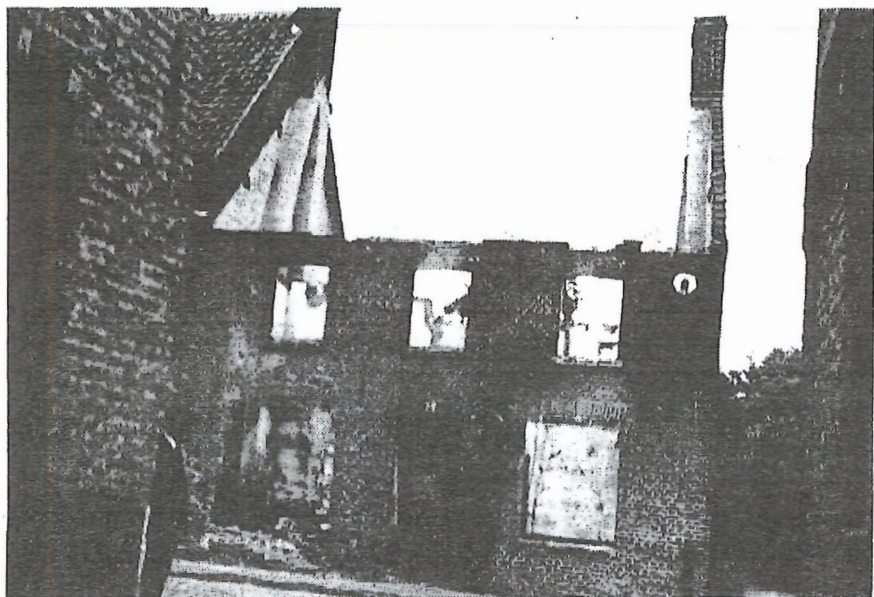
oktober 1918 was het huis al getroffen door een obus, waarbij de eerste vrouw van Gustaaf De Crock dodelijk gewond werd. Het gezin kreeg een onderkomen bij Leon Casert.

Bij de burens De Pauw, Osselaere en Van Waesberghe vielen er ook slachtoffers.

In de smidse van Médard De Pauw (thans Rijselsestraat 5) waren zoon Maurice en drie Belgische soldaten aan het werk. Het atelier lag aan de straatkant, naast het huis De Crock, waardoor de inslaande bom ook hen trof. De drie soldaten waren op slag dood. C. Henrothy (°Westmalle 02-09-1913), F. Petermans (Veerle) en H. Trees (°Bree 23-08-1911) werden zonder kist dezelfde dag nog begraven op het Loppemse kerkhof door pastoor Cornette. Maurice De Pauw was zwaar gewond. Geneesheren-officieren, in gekwartierd bij de weduwe Victor Puype, weigerden snel ter plaatse te komen uit angst. (Mondelinge getuigenissen van Maurice De Pauw en juffrouw Jeanne De Crock).

Ook Henri Osselaere (°03-07-1874) (nu Dorp 10), die met zijn zoon Marcel in de schrijnwerkerij het plafond aan het verstevigen was, werd getroffen in de buikstreek. De zoon was slechts licht gewond. Via het bejaardengesticht en de abdij van Zevenkerken werden Henri Osselaere en Maurice De Pauw overgebracht naar het Brugse Sint-Janshospitaal. Henri Osselaere overleed er op 5 juni 1940. Maurice De Pauw overleefde zijn verwondingen.

Bij de gezusters Van Waesberghe (huis naast dat van H. Osselaere, thans Rijselsestraat nr. 2) waren Gertrude en Clara gewond. Marcel

Het uitgebrande huis van de familie Gustaaf De Crock.
(foto: Germaine De Keyser-De Crock, Knokke)

Osselaere herinnert zich nog de talrijke gewonde Belgische soldaten die hun wonden zelf verbonden met afgescheurde gordijnen.

Wat verder in de Rijsselsestraat vielen nog meer slachtoffers. Gustaaf Rotty (°01-11-1877, oud-gemeenteraadslid van Loppem (1932-1938), vrijgezel en landarbeider, stond in de deuropening van zijn schuurtje toen een bom viel en ontplofte. Gustaaf was zwaar gewond aan de buik en werd overgebracht naar het hospitaal van Zevenkerken waar hij op dinsdag 28 mei

overleed. Zijn woning stond aan de Rijsselsestraat (op de plaats waar nu het huis nr 39 staat).

Omstreeks zes uur werd het weer rustig, maar tegen de avond kwamen de vliegtuigen terug zonder echter nog te bombarderen.

Trieste balans: 5 doden en talrijke gewonden. In het Burgerwelzijn van 20 juli '40 werd nog het overlijden gemeld van Albert Maezek uit Adinkerke (22 jaar en sergeant bij het 4de Linie). Ook hij was

BID GOD VOOR DE ZIEF

van Heer

HENRI - PETRUS OSSELAERE

echtgenoot van

♀ **VROUW ADRONIE LIPPENS**

geboren te Loppem den 3 Juli 1871, er doodelijk getroffen bij bommenaanval den Maandag 27 Mei, en godvruchtig in den Heer ontslapen te Brugge den 5 Juni 1940, na ontvangen te hebben de laatste 11 Sacramenten.

een slachtoffer van de bombardementen van 27 mei te Loppem.

Om 16.00 u overlegde koning Leopold met zijn staf in het Sint-Camillus-gesticht, naast de kerk van Sint-Andries. Gen.-majoor Derousseaux kreeg de opdracht stopzetting van de vijandelikheden te vragen aan de Duitse legerleiding. Hitler eiste een onvoorwaardelijke overgave, waartoe omstreeks 23.00 u beslist werd. "Achteraf bekeken kan de beslissing van koning Leopold misschien onverstandig lijken, maar in de toenmalige omstandigheden was het een eervolle keus."⁽³⁴⁾

Die 27 mei viel de tweede Loppemnaar in actieve dienst. Léon De Vooght sneuvelde in Beernem.

Hij was de zoon van Jules en Emiliana Devos.

In de loop van juni '40 vingen de ouders De Vooght-Devos het bericht op dat hun zoon nog in leven zou zijn en in Duitse krijgsgevangenschap. Bij het zwemmen in het kanaal te Beernem, tijdens een bombardement, zouden kleren verwisseld zijn tijdens het aankleden in paniek. Een Duitse soldaat die in Loppem ingekwartierd lag, zou dat alles van zijn vrouw in Duitsland vernomen hebben.

BID VOOR DE ZIEL

van

GUSTAAF ROTTY

zoon van

KAREL EN ROSALIE CONSTANT

*die geboren te Loppem den 1 November 1877,
getroffen werd te Loppem en er overleden is als
burgerlijk slachtoffer op Maandag 27 Mei 1940.*

Hij was lid van den Bund van het H. Hart.

Wreede dood door allen betreurd. Zalge vermaning en groote les die de Heer ons verleent.

Een wenk van den Heer en de dood heeft haar werk reeds volbracht.

Het is het sterven niet dat wij te vreezen hebben, hoe plots en onverwachts de dood ons ook overkome, maar wel het oordeel Gods.

Trachten wij dus zoo te leven dat wij altijd bereid zijn voor onzen oppersten Rechter te verschijnen - dwaas is het te rekenen op verdere dagen en de zaak van de eeuwige zaligheid uit te stellen.

GEBED

Wij smeeken U, Heer, wil goedgunstig neerzien op het offer dat wij U voor de ziel van twee naar opdragen, opdat Gij haar, aan wie Gij de verdiensten van het christelijk geloof verleent hebt, ook de belooning moogt schenken.

Akten van Geloof, Hoop en Liefde.

Jules Lommée-Faveers, Koster, Loppem.

Het bericht scheen echter maar een kwakkel te zijn⁽³⁵⁾.

Dinsdag 28 mei

Om 4.00 u in de ochtend ging de wapenstilstand in. Het volledige Belgische leger legde wapens neer en werd als krijgsgevangen beschouwd.

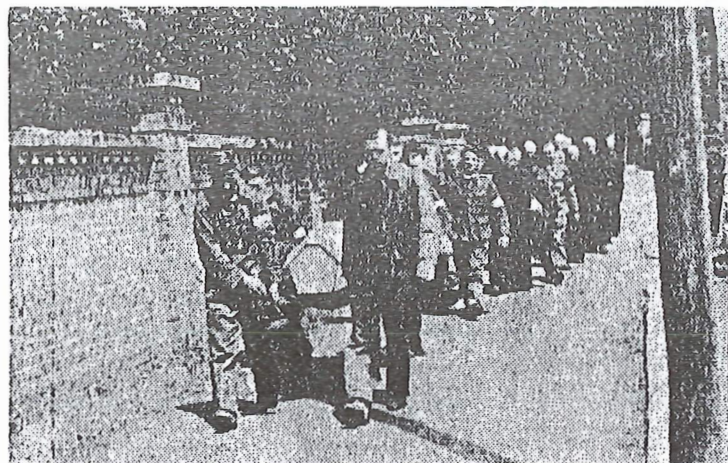
De Duitse eis tot overhandiging van legervandels en -standaarden werd door de Belgische legerleiding geweigerd. Enkele vandels werden verbrand in een lagere kloosterschool in Wijnendale en in de tuin van het Wit Huis te Loppem.⁽³⁶⁾ De andere werden achter een biechtstoel in de kerk van Middelkerke verstopt, terwijl abt Nève van Zevenkerken 37 legerstandaarden en enkele koffers met geheime documenten van het groot hoofdkwartier met medewerking van pater Francis de Meeûs en broeder Yves (Lencot) liet inmetzelen in een vleugel van de abdij⁽³⁷⁾.

In diezelfde abdij overleed die dag de 63-jarige Loppemse Gustaaf Rotty aan zijn verwondingen die hij de vorige dag opgelopen had⁽³⁸⁾.

Vanaf 13 mei waren abdij en school van Zevenkerken door het Belgische leger als oorlogshospitaal ingericht. De laatste dagen van de veldtocht was het er een drukte van je welste. Marcel Osselaere, op zoek naar zijn vader Henri, herinnert zich de hectische bedrijvigheid in de abdij, tot in de gangen toe. Dom Nicolas Huyghebaert getuigde over die nacht van 27-28 mei '40 in het oud-leerlingenblad van de abdijschool (*Trait-d'Union* n° 38):

"De laatste van de 18 nachten was een verschrikkelijke nachtmerrie geweest. Stelt u zich de angst voor van de dicht bij elkaar gelegde gewonden in ons klooster, met op de achtergrond het onophouden de gegrom van de kanonnen, het sinistere gebrom van de vliegtuigen boven hun hoofden. Het vooruitzicht van een bombardement beangstigde de gewonden: zouden de Duitsers het rode kruis op onze daken respecteren? Men kon het zich afvragen: verschillende

bommen waren gegooid in de bossen op een honderdtal meter van het college.

Foto's genomen in het noodhospitaal van Zevenkerken.

Boven: Bedden in de gangen.

Onder: Begrafenis van een overleden militair.

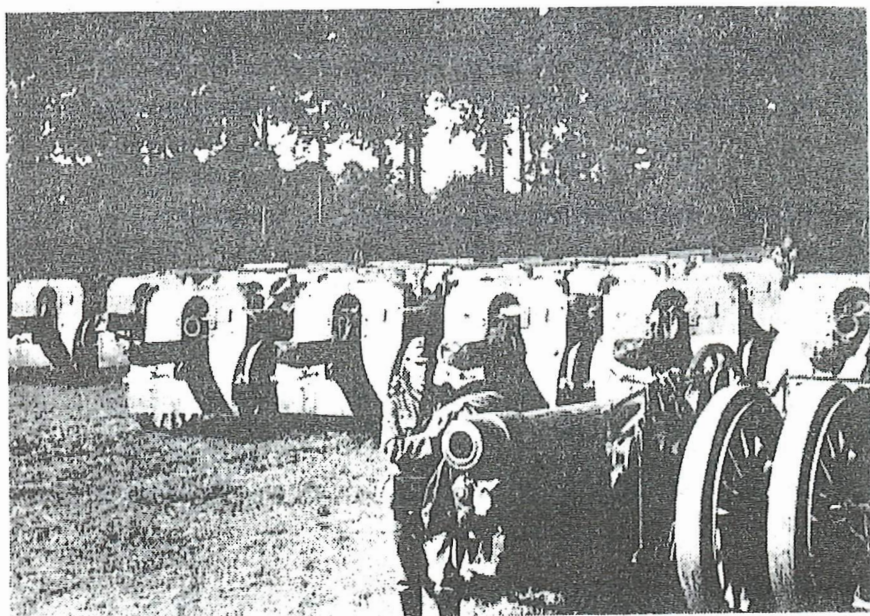
(foto's: verz. A. Keukeleire)

Een elektriciteitsdefect betekende een beproeving voor de tot het uiterste gespannen zenuwen. Men moest in het duister of bij afgedekte lichtbronnen werken. De meeste paters bleven heel de nacht op de been om gewonden te ontvangen die maar bleven toestromen... Dat duurde tot de ochtend. Toen het zes uur luidde, was het net als de aankondiging van het einde voor hen die al iets wisten...

Tegen 9.00 u in de ochtend reed een eerste vijandelijke wagen met witte vlag op de weg van Torhout naar Brugge."

(Uit het Frans vertaald door B.D.)

Oorlogsmaterieel door het Belgische leger achtergelaten in het park van he groot kasteel te Loppem. (foto Luc Bonduel)

Militaire geneesheren werden er bijgestaan door o.a. de zusters van Bethanië (op voorstel en vraag van abt Nève). Meer dan 900 bedden waren er ter beschikking. 72 Belgische militairen, maar ook burgers, stierven er aan hun verwondingen. De meesten werden er begraven. Op het kleine kerkhof rusten nog steeds een aantal onder hen ⁽³⁹⁾.

In de parken en bossen van Loppem werd enorm veel oorlogsmaterieel achtergelaten. In het park van het Groot Kasteel stonden er zelfs nog geladen Schneider-kanonnen die door Loppemnaar Patrice Casier ontladen zouden worden ⁽⁴⁰⁾.

Na de wapenstilstand

Op 5 juni 1940 overleed Henri Osselaere aan zijn verwondingen in het Sint-Janshospitaal te Brugge.

Talrijke Loppemse soldaten werden krijgsgevangen. De meesten mochten na een paar weken (vanaf 8 juni) naar huis terugkeren (zie "Entlassungsschein" van mijn schoonvader Maurice De Mey in bijlage). Soldatenplunjes moesten afgeleverd worden in het gemeentehuis, wat 107 Loppemnaren deden.

Minder goed verging het enkele soldaten die in de beruchte "Stalags" terechtkwamen. Het gemeentebestuur van Loppem ondernam einde '40 stappen om ze vrij te krijgen. Henri De Ruwe verbleef op 28 oktober 1940 nog in Stalag B/2, Maurits Verhegge in Stalag JA ₍₄₁₎, Marcel Godderis in Stalag 17 en Joseph Godderis in Stalag 1A

In februari 1941 waren alle krijgsgevangenen (van 2 tot 9 maanden gevangenschap) weer thuis. Gewond werden o.a. de soldaten Walter De Wispelaere en Albert Meuleman ⁽⁴²⁾.

Ondertussen werden bij de burgers ingekwartierde Belgische soldaten vervangen door Duitse en de vluchtelingen keerden stilaan allen naar hun streek terug.

Op 30 mei werden op bevel van de bezetter de horloges 1 uur en vijf minuten vooruit gezet.

Het dorpsleven hernam stilaan zijn gewone gang. Op 1 juli '40 overleed Mevr. Marie-Thérèse van Caloen-van Ockerhout op haar kasteel en op 13 juli was er weer bedrijvigheid in de Loppemse knopenfabriek Galacor. Werklozen dienden om de twee weken 3 dagen van 8 uur voor de gemeente te werken⁽⁴³⁾.

Door de snelheid van de "Blitzkrieg" (in 1940) was de desorganisatie van het dagelijks leven van veel kortere duur en kon het normale leven zich veel sneller herstellen dan tijdens W.O. I. Ervaringen van de 1ste wereldoorlog speelden mee⁽⁴⁴⁾.

Op volgende bladzijde:

"Entlassungschein" van Maurice De Mey. Hij werd ontslagen in Kalken (Oost-Vlaanderen) op 9 juni 1940. 225.000 van de 600.000 Belgische militairen gingen echter in krijgsgevangenschap naar Duitsland (vooral Franstaligen), de officieren naar de Oflags, de soldaten naar de Stalags.

Gefangenessammelstelle

KALKEN

der 225. Division.

Entlassungsschein - Bewijs van ontslag - Certificat

Soldaat, Maurice DE MEY

(Dienstrang)

(Vor- u. Zuname)

ist am ..... aus der Gefangenschaft entlassen.
werd op 2-6-1946 uit de krijgsgevangenschap ontslaan.
est renvoyé le ..... dans son pays.

Wohnsitz (woonplaats, domicile) : Sopheim

Beruf (beroep, profession) : Metaalbewerker

Der Entlassene ist angewiesen, sich in seinem Wohnsitz sofort bei der Ortspolizeibehörde zurückzumelden, an seine Arbeitsstelle zurückzukehren, sich jeder feindseligen Handlung gegen Deutschland und die deutsche Wehrmacht zu enthalten und die noch in seinen Besitz befindlichen Bekleidungs- und Ausrüstungsstücke des Belgischen Heeres bis zum 18-6-40 bei der Polizeibehörde seines Wohnsitzes abzugeben.

De ontslagene is aangewezen zich in zijn woonplaats onmiddellijk op het Politiebureau terug te melden, zijn werkplaats weer op te zoeken, zich iedere vijandelijke actie tegen Duitsland en de Deutsche weermacht te onthouden en de in zijn bezit zijnde militaire kleeding en stukken van uitrusting van het Belgische leger tot en met 18-6-1940 op het Politiebureau van zijn woonplaats in te leveren.

Le renvoyé est obligé de se présenter tout de suite auprès de la police de son domicile, de retourner à l'emplacement où il travaillait avant la guerre, de s'abstenir de toute action dirigée contre l'Allemagne et les autorités militaires et de rendre jusqu'au 18-6-40 auprès de la police de son domicile des vêtements et équipements militaires de l'armée belge encore en sa possession.

Der Lagerkommandant.

G. J. J. ...

(Dienstgrad)

...

Noten en bronnen (uitgegeven en onuitgegeven):

- (1) Voor de beschrijving van de mobilisatie en de vijandelijkheden baseerden we ons hoofdzakelijk op de volgende werken:
  - a Luc DE VOS - Frank DECAT: *Mei 1940, van Albertkanaal tot de Leie*, DNB-uitg. Pelckmans, Kapellen, 1990.
  - b Dr. C. VLAEMYNCK: *De meidagen van 1940*, artikelenreeks in het Brugsch Handelsblad van 14 juni t.e.m. 30 augustus 1975.
  - c Luc SCHEPENS: *1940. Dagboek van een politiek conflict*, Lannoo, Tielt/Utrecht, 1970.
  - d Luc SCHEPENS: *Brugge Bezet*, Lannoo, Tielt/Weesp, 1985.
  - e Dr. C. VLAEMYNCK: *Uit het oorlogsdagboek van een stadgenoot* (Theo Hosten), in Brugsch Handelsblad van 23 mei, 30 mei en 6 juni 1980.
  - f Prof. dr. Luc DE VOS, lic. Luc COENEN, lic. Frank DECAT, lic. Johan DE VOS, lic. Etienne ROOMS: *Belgische militaire geschiedenis aan de hand van documenten (1830-1990)*, Kon. Mil. School, s.l., s.d.
  - g DE FABRIBECKERS: *De veldtocht van het Belgisch leger in 1940*, eigen uitgave, Lummen, 1966.
  - h Pierre D'YDEWALLE: *De memoires 1912-1940*, Lannoo, Tielt, 1994.
  - i Gén. Hre. baron VERHAEGEN: *Le rôle de l'armée belge en 1940*, Des presses du 12me de Ligne, 1948.
- (2) A. VERVENNE en A. DHONDT: *Geschiedenis van Loppem*, Heemk. Kring van Loppem, 1974, p. 156.
- (3) A. VERVENNE: *De parochie Sint-Martinus te Loppem*, Heemk. Kring van Loppem, 1980, p. 133.
- (4) Gemeent. Archief Zedelgem (G.A.Z.) 205.1, uitgaande briefwisseling 1939-1942 van de gemeente Loppem. Met dank voor de toestemming tot raadpleging van het archief aan gemeentesecretaris André Ramon.
- (5) Deze kroniek is grotendeels gebaseerd op de uitgaande briefwisseling 1939-1942 van de gemeente Loppem. G.A.Z. 205.1.
- (6) Opgave van de vreemdelingen in Loppem: 15-09-1939.
  - klooster van Bethanië: 5 Luxemburgse, 10 Poolse, 12 Franse, 1 Nederlandse, 2 Litouwse, 1 Duitse, 1 Zwitserse, 1 Engelse, 1 Italiaanse, 1 Portugese.
  - gesticht van Loppem: Jacoba Stelwagen (Ned.)
  - Oude Ieperweg: Maria De Meyer (Fr.)
  - Dorp C 57: René De Volder (Fr.)
  - Andrieshoek: Joseph Carron de la Carrière (Fr.) en Léontine van Caloen de Basseghem (Fr.)

- Sectie B 23: Marguerite Moorat (Eng.)
- Torhoutsesteenweg A 133: Beatrice Santucce (Ital.)
- (7) Alfons Alfvoet haalde melk op bij Th. Pollefliet, Louis De Ruwe, Léon Provoost, Cam. Strubbe, René Vermeersch, Félix Van Daele, Ew. Van Ryckeghem, Aug. Buffel en Karel Buffel.
- (8) G.A.Z. 543 Loppem. Burgerlijke opeising.
G.A.Z. 542.5 Loppem. Leveringen aan het leger.
G.A.Z. 542 1/2 Loppem. Opeising personen en onroerende goederen 1940-1945.
- (9) Jean VANWELKENHUYZEN: *Les avertissements qui venaient de Berlin 9 oct. '39-10 mai '40*, Duculot, Paris-Gembloux, 182.
- (10) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 40-41.
- (11) Dr. C. VLAEMYNCK: *Dossier Abbeville*, Davidsfonds, Leuven, 1977.
- (12) Brugsch Handelsblad van 11 mei 1940. Zie p. 3.
- (13) G.A.Z. 205.1 Loppem. Uitgaande briefwisseling 1939-1942.
- (14) A. VERVENNE en A. DHONT: *o.c.*, p. 156.
- (15) Burgerwelzijn van 22 juni 1940.
- (16) G.A.Z. 542.5 Loppem. Leveringen aan het leger.
- (17) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 70.
- (18) G.A.Z. 542.1/2 Loppem. Opeisingen personen en onroerende goederen 1940-1945.
- (19) "Anno Domini, die 20 Maii, obiit Hortensia Gezelle, filia Romani et Philumenaes Desmet..." Overlijdensregister parochie Loppem (pastorie Loppem).
- (20) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 76.
- (21) Zie het dagboek van G. Burgers in het volgende nummer van Zillghem.
- (22) G.A.Z. 542.5 Loppem. Leveringen aan het leger.
- (23) Brigitte RASKIN: *De eeuw van de ekster. Een Belgisch levensverhaal*, Kritik/Meulenhoff, Amsterdam, 1994.
- (24) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 83.
- (25) Volgens het dagboek van G. Burgers, niet volgens het overlijdensregister van de parochie Loppem: "In hoc sepulta die 29-05-40." (hier begraven op 29 mei '40)
- (26) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 86
- (27) Dagboek van G. Burgers.
- (28) Pierre D'YDEWALLE: *De memoires 1912-1940*, Lannoo, Tielt, 1994.
Pierre D'YDEWALLE: artikel in *La Libre Belgique* van 12-01-1983.
- (29) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 92.
- (30) Fr. MICHEM: *Vinkt in mei 1940*, Vinkt, 1971.
- (31) A. VERVENNE en A. DHONDT, *o.c.*, p. 157.
- (32) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 99.

- (33) Luc SCHEPENS: *Dagboek...* p. 100.
- (34) Sir Basil LIDDELL HART: *Histoire de la seconde guerre mondiale*, Fayard, Parijs, 1970.
- (35) Brugsch Handelsblad van 27 juli 1940.
- (36) M. BLANCA: *Zwervend in 't verleden*, in De Boekenboom, p. 70.
A. KEUKELEIRE: *De Abdij van Sint-Andries-Zevenkerken tijdens de Tweede Wereldoorlog*, in Brugs Ommeland, 12 (1972), p. 77-92.
- (37) A. KEUKELEIRE, *o.c.*
- (38) Op het bidprentje (in bijlage) staat dat hij nog overleed op 27 mei; volgens het overlijdensregister van de parochie op 28 mei: "Anno Domini 1940, die 28 Maii S. Adreae in abbatia, obiit Gustavus Rotty..."
- (39) A. KEUKELEIRE, *o.c.*
Dr. C. VLAEMYNCK: zie (1b)
- (40) A. VERVENNE en A. DHONDT, *o.c.*, p. 157.
- (41) G.A.Z. 205.1 Loppem. Uitgaande briefwisseling 1939-1942.
- (42) Burgerwelzijn van 22 juni 1940.

Bijlage: Bewoning van de Rijselstraat in mei 1940

Sectie B (linkerkant, richting Ruddervoorde)

	Bewoners	Huidige huisnummering
B54	Weduwe Victor Puype - Félicie Hahn	Steenbrugsestr. 2
B53	Maurice Lippens / Casteleyn	Rijselsestraat 1
B52	Henri Van Belleghem	Rijselsestraat 3
B51	Maurice De Mey / Zélie De Grande	Rijselsestraat 3
B50	Médard De Pauw / Romanie Daveloose	Rijselsestraat 5
B49	Gustaaf De Crock	Rijselsestraat 7
B47	Romanie en Constant D'Hooghe	Rijselsestraat 11
B46	Karl van Caloen / M.J. van Outryve d'Ydewalle	Rijselsestraat 13
B45	Camille Strubbe / Martha Popelier	Rijselsestraat 15
B44	Léon Provoost / Maria Van de Vannet	Rijselsestraat 17
B43	Louis De Ruwe / Florence Rommel	Rijselsestraat 35
B42	Wwe Idalie Vanden Abeele / Gryp	Rijselsestraat 37
B41	Gustaaf Rotty	Rijselsestraat 39

Sectie C (rechterkant, richting Ruddervoorde)

	Bewoners	Huidige nummering
C 1	Valère Van Waesberghe/Gerarda Vanhooreweder	Dorp 11
C 2	Henri Osselaere / Adronie Lippens	Dorp 10
C 3	Godelieve, Gertrude, Clara, Walburga, Lutgarde en André Van Waesberghe	Rijselsestraat 2
C 4	Camiel Naeyaert / Alice Kinsabil	Rijselsestraat 4
C 5	Maurits Deloof / Hortense Verkeyn	Rijselsestraat 6
C 6	Maurice Demeyer/ Rotty	Rijselsestraat 8
C 7	Marcel Van Riet / Madeleine Van Colen	Rijselsestraat 10
C 8	Petrus Vande Kerckhove / Emilië Dobbelaere	Rijselsestraat 12
C 9	André Demeyer / Laura Verhaeghe	Rijselsestraat 14
C10	Jerome De Wispelaere / Bertha Van Nevel	Rijselsestraat 16
C11	Gaspar Kaspers / Maria Constant	Rijselsestraat 18
C12	Jules Vandepitte (kapper)	Rijselsestraat 20
C14	Achiel Rotty	Rijselsestraat 30
C15	Cyriel Kinsabil / Godelieve Naessens	Rijselsestraat 32
C16	Camille Kinsabil / Angèle Bonte	Rijselsestraat 34
C17	Firmin Allaert / Mariette Allaert	Rijselsestraat 36
C18	Camille Dhaenkint / Emerence Constant	Rijselsestraat 38
C19	Marcel Verbiest / Rachel Rosseel	Rijselsestraat 42
C20	Serafien Verplancke / Maria Hermy	Rijselsestraat 44
C21	Theophiel Rosseel / Hermy	Rijselsestraat 46
C22	Jules Van Ryckeghem / Redee	Parklaan 16 (t Landerietje)
C23	Hector Strubbe / Magdalene Reynaert	Rijselsestr. 118

(Met dank aan Roger De Ceur-Taloen voor de wedersamenstelling van de bewoning van de Rijselsestraat in mei 1940)

EENIGHE GEWOONELIJKE EN BUYTENGEWONELIJKE VOORVALLEN IN ZEDELGEM

Eddy KYNDT

Heden den 20sten april 1835 is omtrent twee uer en een kwart alhier verongelukt zekere Roza-lia Hast, geboren en wonende te Zedelgem als het dogtertje van Francies en Anna Marie Vanpraet. Dit kind speelde met een ander kind op den boomgaard van zijnen vader en is gevallen in eenen waterput liggende t'eyden de gemelden boomgaard. Het heeft nog gedeurende een kwarts uer geleefd nae dat zijne moeder het uyt het water had getrokken. Wij hebben het zelve doen schouwen door den Heer Neirinck, heelmeeester deezer gemeente, den welken niet ontwaerd heeft dat dit kind door eenige geweldige daad is overleden.

Op den 3den julij 1835 vind de aenkondiging plaets der open-

bare aenbesteding bij afslag der werken van opbouw van een nieuw plaetselijk schoollokaal met onderwijzerswooning, welke zal plaets hebben in de gemeente Sinte-Pieters op den dijk.

Op den 27sten julij 1835 is omtrent de drij uer naemiddag een hutteken of tente afgebrand, gesteld door Karel Dewitte, landwerker en Sophie Baene, spinster beyde wonende te Zedelghem. Deezen brand zij geens zins aen kwaedwilligheyd toe te schrijven. De tente welke gemaekt was van bram en loover-takken en verbonden met persen, benevens de daer in verbrande mobileaire voorwerpen wordt geschat weerdig te zijn 30 franken. Deze persoonen zijn van een onberispelijk ge-

drag, doch hebben geen opvoeding otfangen en konnen noch lezen noch schrijven.

De verleden nagt den 24sten september 1835 werd eene geyte gestolen ten benaedeeling van de genaemde Jacoba Demaré, weduwe van Simon Copman. De dieven zijn haer onbekend en zij heeft geene vermoeden op iemand wie het zij opgevat.

---

3 januari 1836 - Nae door den Heer District-Commissaris onderrigt zijnde dat verscheyde diefstallen binnen het district bij nagt hebben plaats gehad, worden de Heeren Capitains der Burgerwagt Jan Vandeplassche, Jacobus Demeulenaere en Philippe Vandecasteele onverwijlt berigt dat de nagtpatrouilles der Burgerwagt dagelijks om acht ueren 's avonds vijf mannen hunner compagnie ter dispensatie van den Heer Burgemeester te stellen hebben, ten eynde de nagtpatrouilles te doen en de noodige zorg te draegen dt de

zelve regelmatig worden afgedaen.

Bejaardenzorg anno 1836:

Er zijn veertien dischgenooten welke bij bijzondere pesoonen zijn aenbesteed, hun onderhoud kost doorgaens per hoofd omtrent de veertig francs per jaer.

Het waere te wenschen dat elke gemeente in het bezit waere van gestichten zulke als er zich bevinden in veele gemeenten in het zuyden der provincie, gemeenlijk gekend onder den naem van Oude Manshuizen. Door deezen middel en wel naementlijk voor de gespaarzaamheyd die men in staet is te verrigten in deeze gestigten zou men oogenblikkelijk veel de lasten van het bureel van weldadigheyd verligten.
